

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยเรื่องการบริหารบุคลากรของโรงเรียนกอนทัพบกอุปถัมภ์ในครั้งนี้ วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาว่า โครงสร้างและงานบริหารบุคลากรในโรงเรียนกอนทัพบกอุปถัมภ์ในปัจจุบันเป็นอย่างไร มีปัญหาอะไรบ้างที่ควรจะได้ปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น

ประชากรและตัวอย่าง

ประชากร (Population) ประชากรที่ออกความเห็นในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยบุคคล ๒ กลุ่มด้วยกัน คือ

๑. กลุ่มผู้บริหาร คือผู้ทำหน้าที่บริหารโรงเรียนกอนทัพบกอุปถัมภ์ในภาคกลาง ได้แก่ ผู้จัดการ ครูใหญ่ และผู้ช่วยครูใหญ่ ที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนนั้น ๆ ไม่น้อยกว่า ๑ ปี
๒. กลุ่มครู ที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนนั้น ๆ ไม่น้อยกว่า ๑ ปี

ตัวอย่าง (Sample) การสุ่มและการกำหนดขนาดของตัวอย่าง (Sampling and sample size) จากจำนวนประชากร ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้คือ ในจำนวนโรงเรียนกอนทัพบกอุปถัมภ์ในภาคกลาง ๑๓ โรงเรียน (ดูตารางที่ ๑) ได้ใช้ในการทดสอบขั้นต้น (Try - out) จำนวน ๒ โรงเรียน คงเหลือโรงเรียนเพื่อส่งแบบสอบถามจริง ๑๑ โรงเรียน (ดูตารางที่ ๒) สำหรับผู้บริหารใช้ทั้งหมดร้อยละ ๑๐๐ ไม่มีการสุ่ม คงสุ่มเฉพาะครู ร้อยละ ๕๐ ของครูที่ทำงานมาแล้ว ๑ ปี ใช้วิธี Simple random sampling โดยใช้ตารางเลขสุ่ม (Random number) สำหรับรายชื่อครูผู้วิจัยได้ไปขอมมาจากแผนกศึกษา กอส่งเสริมการศึกษาและอาชีพ กรมสวัสดิการทหารบก ซึ่งเป็นหน่วยรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับครูโรงเรียนกอนทัพบกอุปถัมภ์ทุกโรงเรียน เมื่อได้ชื่อครูก็กำหนดหมายเลขลงในชื่อครูที่เป็นกลุ่ม

ประชากร แล้วเลือกสุ่มหมายเลขจากตารางสุ่ม เพื่อให้ครูได้มีโอกาสได้รับเลือกเป็นตัวอย่าง
เท่า ๆ กัน ใช้วิธีนี้เลือกจนกระทั่งได้จำนวนตัวอย่างครบตามต้องการ
จากการสุ่มตัวอย่างปรากฏว่า ได้กลุ่มตัวอย่างที่แทนประชากรทั้งหมด ดังแสดงไว้ใน
ตารางที่ ๒

ตารางที่ ๑

จำนวน โรงเรียน ครู ของโรงเรียนกองทัพบกอุปถัมภ์ในภาคกลาง ปีการศึกษา ๒๕๑๓^๒

โรงเรียน	จังหวัด	ผู้บริหาร			ครู	รวม
		ผู้จัดการ	ครูใหญ่	ผู้ช่วยครูใหญ่		
๑. สารวิทยา	กรุงเทพฯ	๑	๑	๒	๘๕	๘๘
๒. เพชรารุชวิทยา	กรุงเทพฯ	๑	๑	-	๒๐	๒๒
๓. รถมบอนุสรณ์	กรุงเทพฯ	๑	๑	-	๒๖	๒๘
๔. ไกรอานววิทย	กรุงเทพฯ	๑	๑	-	๘	๑๐
๕. รัชดาอินแดนนคราห	กรุงเทพฯ	๑	๑	-	๘	๑๐
๖. ลือสารสงเคราะห์	กรุงเทพฯ	๑	๑	๑	๑๘	๒๑
๗. คายนารายณ์ศึกษา	ลพบุรี	๑	๑	๒	๓๘	๔๒
๘. สองเหลาสร้าง	ลพบุรี	๑	๑	๑	๔๑	๔๔
๙. อคิสรศึกษา	สระบุรี	๑	๑	๑	๒๖	๒๘
๑๐. โยธินวิทยา	ราชบุรี	๑	๑	๑	๒๗	๓๐
๑๑. รัชตวิทยา	ประจวบคีรีขันธ์	๑	๑	๒	๖๕	๖๘
๑๒. จักรพงษ์พิทยาลัย	ปราจีนบุรี	๑	๑	๒	๓๕	๓๘
๑๓. บุตร พช. ทบ.	นนทบุรี	๑	๑	-	๖	๘
	รวม	๑๓	๑๓	๑๒	๔๔๓	๔๘๑

^๒แผนการศึกษา กองส่งเสริมการศึกษาและอาชีพ กรมสวัสดิการทหารบก, รายชื่อ
โรงเรียน ครู ของโรงเรียนกองทัพบกอุปถัมภ์ ปีการศึกษา ๒๕๑๓.

ตารางที่ ๒
ขนาดตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

โรงเรียน	ผู้บริหาร		ครู		รวม	
	ประชากร	ตัวอย่าง	ประชากร	ตัวอย่าง	ประชากร	ตัวอย่าง
๑. สारวิทยา	๔	๔	๔๕	๔๒	๔๙	๘๖
๒. รดรบอนุสรณ์	๒	๒	๒๖	๑๓	๒๘	๑๕
๓. รักษาคนแดนนุเคราะห์	๒	๒	๔	๔	๑๐	๖
๔. สื่อสารสงเคราะห์	๓	๓	๑๘	๙	๒๑	๑๒
๕. คายนารายณ์ศึกษา	๔	๔	๓๘	๓๙	๔๒	๔๓
๖. สองเหล้าสร้าง	๓	๓	๔๑	๒๐	๔๔	๒๓
๗. อคิสรศึกษา	๓	๓	๒๖	๑๓	๒๙	๑๖
๘. โยธินวิทยา	๓	๓	๒๗	๑๓	๓๐	๑๖
๙. รัชทวิทยา	๔	๔	๖๕	๓๒	๖๙	๓๖
๑๐. จักรพงษ์พิทยาลัย	๔	๔	๓๕	๑๗	๓๙	๒๑
๑๑. บุตร พช. ทบ.	๒	๒	๖	๓	๘	๕
รวม	๓๔	๓๔	๔๑๕	๒๐๕	๔๔๔	๒๓๙

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการสำรวจข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามเป็นหลักในการสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูในโรงเรียนกองทัพกอบุปลัดมภ์ เหตุผลที่ผู้วิจัยเลือกใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือสำคัญในการรวบรวมข้อมูล คือ

๑. เนื่องจากประชากรที่จะศึกษามีจำนวนมาก กระจายกันอยู่ทั่วภาคกลางและอยู่ในค่ายทหาร ซึ่งส่วนใหญ่ห่างไกลจากชุมชน การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจะช่วยประหยัดเวลา เงิน และแรงงาน ได้มากที่สุด

๒. ประชากรที่จะให้ข้อมูลนั้นจัดได้ว่าเป็นกลุ่มบุคคลที่มีการศึกษาสูงพอสมควร การใช้แบบสอบถามจึงสะดวกและเสียเวลาน้อยกว่าวิธีอื่น

๓. เพื่อให้ผู้ตอบมีอิสระในการตอบ

นอกจากนั้นได้ใช้ การสังเกต การสัมภาษณ์ รวมทั้งการค้นคว้าจากเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องประกอบด้วยความจำเป็น

การสร้างแบบสอบถาม

จากการศึกษาเรื่องการบริหารบุคลากรจากตำราหลายเล่มซึ่งพอจะแยกงานบริหารบุคลากรในโรงเรียนได้ ๔ ประเภทสำคัญ คือ การให้ค่าจ้างบุคลากร การบำรุงรักษาบุคลากร การพัฒนาบุคลากร และการให้บุคลากรพ้นจากงาน ผู้วิจัยจึงได้กำหนดเอางาน ๔ ประเภทนี้เป็นแนวทางสำหรับสร้างแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้

ลักษณะคำถามที่ใช้ในแบบสอบถามแบ่งออกเป็น ๒ ตอนด้วยกัน คือ

ตอนที่ ๑ เป็นคำถามที่เกี่ยวกับภูมิหลังของโรงเรียนและของผู้ตอบคำถาม คำถามมุ่งถามข้อเท็จจริงเกี่ยวกับ จำนวนชั้นเรียน จำนวนนักเรียน และข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบ เช่น เพศ อายุ และตำแหน่งหน้าที่ เป็นต้น

ตอนที่ ๒ เป็นคำถามเกี่ยวกับการบริหารบุคลากรของโรงเรียนกองทัพกอบูตัมภัก ซึ่งมีอยู่ ๒ ส่วนด้วยกัน ส่วนแรกมีหลายคำตอบ (Multiple choice) แต่ให้ผู้ตอบเลือกได้เพียงคำตอบเดียว ดังนี้

๑. โรงเรียนได้จัดบริการช่วยเหลือทางด้านการเงินแก่ครูในโรงเรียนมากน้อยเพียงใด

มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด	ไม่มีเลย
-----------	-----	------	------------	----------

คำตอบทั้ง ๕ อยู่บรรทัดเดียวกัน เพื่อให้โอกาสเลือกเท่ากัน และมีคำตอบไขข้อความทุกข้อ เพื่อไม่ให้ผู้ตอบพลั้งเผลอ เนื่องจากการละคำตอบว่างไว้โดยไม่มีข้อความกำกับทุกข้อ

ตอนที่ ๒ ส่วนที่ ๒ เว้นช่องว่างให้ผู้ตอบได้เสนอปัญหาและข้อเสนอแนะบางประการเกี่ยวกับการบริหารบุคลากรทั้ง ๔ ประเภท

การสร้างแบบสอบถามครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แยกแบบสอบถามออกเป็น ๒ ชุด ชุดหนึ่งสำหรับให้ผู้บริหารโรงเรียนกองทัพกอบูตัมภัก คือ ผู้จัดการ ครูใหญ่ และผู้ช่วยครูใหญ่ เป็นผู้ตอบ

อีกชุดหนึ่งสำหรับให้ครูโรงเรียนกองทัพกูปดัมภ์เป็นผู้ตอบ เนื้อหาของคำถามของแบบสอบถาม ทั้ง ๒ ชุดนี้เหมือนกัน แต่การใช้ถ้อยคำแตกต่างกันอยู่บ้างเพื่อให้เหมาะสมกับผู้ตอบ แต่ข้อมูลที่ต้องการจากบุคคล ๒ กลุ่มนี้เป็นเรื่องเดียวกัน ทั้งนี้เพื่อให้สามารถนำมาเปรียบเทียบกันได้ จำนวนข้อในแต่ละประเภทแสดงไว้ในตารางที่ ๓

ตารางที่ ๓
จำนวนข้อที่มีอยู่ในแบบสอบถาม

ประเภทของงาน	ผู้บริหาร	ครู
การให้โต้วาทีบุคคลากร	๑๑	๑๑
การบำรุงรักษาบุคคลากร	๒๒	๒๒
การพัฒนาบุคคลากร	๗	๗
การให้บุคคลากรพ้นจากงาน	๔	๔
รวม	๔๔	๔๔

การทดสอบขั้นต้น (Try-out)

๑. วัตถุประสงค์เพื่อ

- ๑.๑ ต้องการทราบว่าเมื่อมีการตอบแบบสอบถามจริง ๆ ผู้ตอบจะประสบอุปสรรคอะไรบ้างในเรื่องภาษาที่ใช้และความเข้าใจในคำถาม
- ๑.๒ ต้องการเอาผลการทดสอบขั้นต้นมาวิเคราะห์แต่ละข้อ เพื่อคัดเลือกที่ไม่สมควรทิ้งไปหรือปรับปรุงข้อที่ควรปรับปรุง

๒. แบบสอบถามฉบับทดสอบขั้นต้นรวมทั้งหมด ๔๔ ข้อ การให้โต้วาทีบุคคลากร ๑๑ ข้อ การบำรุงรักษาบุคคลากร ๒๒ ข้อ การพัฒนาบุคคลากร ๗ ข้อ และการให้บุคคลากรพ้นจากงาน ๔ ข้อ ในตอนท้ายของแบบสอบถามได้มีกระตาะวางไว้ให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็นว่าข้อใดบ้างที่คลุมเครือหรือไม่เหมาะสม และควรเพิ่มเติมแก้ไขอย่างไรในข้อนั้น ๆ

๓. บุคลากรที่ใช้ทดสอบชั้นต้น มีทั้งหมด ๒๖ คน ประกอบด้วย ผู้บริหาร ๕ คน ครู ๒๒ คน จากโรงเรียนกองทัพบกอุปถัมภ์ในภาคกลาง ๒ โรงเรียน ในจำนวนทั้งหมด ๑๓ โรงเรียน

๔. การดำเนินการทดสอบชั้นต้น ผู้วิจัยได้ไปส่งและรับแบบสอบถามฉบับทดสอบชั้นต้นด้วยตนเอง โดยได้รับความสนับสนุนจากผู้ปฏิบัติราชการแทนหัวหน้าแผนกวิชาการบริหารการศึกษาคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งได้กรุณาออกจดหมายขอความร่วมมือไปยังครูใหญ่โรงเรียนดังกล่าว (ดูภาคผนวก หน้า ๔๖)

๕. คำตอบที่ได้รับคืน ๒๕ ฉบับ (๙๖ %) คือจากผู้บริหาร ๔ ฉบับ และครู ๒๑ ฉบับ เมื่อได้รับคำตอบแบบสอบถามฉบับทดสอบชั้นต้นแล้ว ผู้วิจัยได้ตรวจสอบดูคำตอบแต่ละข้อ และพิจารณาการแสดงความคิดเห็นของผู้ตอบในเรื่องความเหมาะสมของแบบสอบถามแต่ละข้อจากกระดาษที่แนบให้ผู้ตอบแต่ละคนแสดงความคิดเห็น และจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารและครูจำนวนหนึ่งที่ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความเหมาะสมของคำถามแต่ละข้อ ปรากฏว่ามีข้อบกพร่องเพียงเล็กน้อยคือเกี่ยวกับคำพูดบางคำไม่ชัดเจน และผู้ตอบไม่เข้าใจขอบเขตของคำถามบางคำ เช่นว่า "บุคลากร" เพราะผู้ตอบหลายคนเข้าใจว่า "บุคลากร" หมายถึงถึงนักเรียนด้วย ทำให้ผิดจุดมุ่งหมายของการวิจัยนี้ ผู้วิจัยจึงเปลี่ยนคำว่า "บุคลากร" เป็นคำว่า "ครู" ทั้งหมดในแบบสอบถามจริง นอกจากนั้นเพื่อให้แน่ใจว่าแบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามที่ดี เชื่อถือได้ ผู้วิจัยก็ได้ให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการบริหารการศึกษา จากแผนกวิชาการบริหารการศึกษาคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ๒ ท่าน และผู้ที่มีประสบการณ์ในการบริหารโรงเรียนกองทัพบกอุปถัมภ์ ๑ ท่าน ตรวจสอบ หากมีข้อใดที่ผู้เชี่ยวชาญทั้ง ๓ ท่านเห็นขัดแย้ง ก็ตัดข้อนั้นออกไป เมื่อผ่านการเห็นชอบดังกล่าวแล้ว ผู้วิจัยจึงได้จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับจริง เย็บเป็นเล่ม โดยแยกสีปกเป็น ๒ กลุ่ม คือ กลุ่มผู้บริหารใช้ปกสีเหลือง ส่วนกลุ่มครูใช้ปกสีชมพู การแยกสีเพื่อสะดวกในการแยกประเภทข้อมูล และเพื่อความสวยงาม จึงให้ผู้ตอบให้สนใจและตั้งใจในการตอบยิ่งขึ้น

การดำเนินการรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามฉบับจริงไปส่งให้แก่ผู้ตอบด้วยตนเอง ณ โรงเรียนต่าง ๆ ๖ โรงเรียน ส่งทางไปรษณีย์ ๕ โรงเรียน สำหรับโรงเรียนที่ผู้วิจัยไปเก็บด้วยตนเองนั้น ผู้วิจัย

เข้าพบครูใหญ่ เพื่อเรียนชี้แจงวัตถุประสงค์ให้ทราบ พร้อมกับหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามจากผู้ปฏิบัติราชการแทนหัวหน้าแผนกวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ดูภาคผนวก หน้า ๔๔) ผู้วิจัยขอความกรุณาครูใหญ่เรียกประชุมครูที่ถูกเลือกเป็นตัวอย่างเพื่อชี้แจงการกรอกแบบสอบถามด้วยความบริสุทธิ์ใจและตรงตามข้อเท็จจริง แล้วผู้วิจัยรอรับแบบสอบถามกลับภายในวันเดียวกัน สำหรับบางโรงเรียนที่ไม่สะดวกโดยวิธีนี้ ผู้วิจัยเพียงแต่ชี้แจงรายละเอียดและข้อสงสัย แล้วให้เวลา ๑ สัปดาห์ เมื่อครบกำหนดผู้วิจัยก็ไปรับแบบสอบถามกลับคืนด้วยตนเอง หรือส่งคืนโดยทางไปรษณีย์ ซึ่งผู้วิจัยได้มอบซองปิดดวงตราไปรษณียากร และเจ้าหน้าที่ผู้วิจัยไว้ให้เรียบร้อยแล้ว ส่วนการติดตามแบบสอบถามคืนในกรณีผู้ตอบส่งมาช้า ผู้วิจัยได้ส่งค่าเตือนทางไปรษณีย์โดยไปรษณีย์ค่าที่สุภาพที่สุดและ เน้นให้ผู้ตอบเห็นว่าค่าตอบของเขามีค่าที่สุดในการวิจัยครั้งนี้ (ดูภาคผนวก หน้า ๕๐)

แบบสอบถามที่ได้รับคืน

แบบสอบถามที่ได้แจกจ่ายไปยังโรงเรียนต่าง ๆ เพื่อให้ ผู้จัดการ ครูใหญ่ ผู้ช่วยครูใหญ่ และครูโรงเรียนกองทัพกอบกู้ต่าง ๆ ตอนนั้น ผู้วิจัยได้รับกลับคืนมาดังที่ได้แสดงไว้ในตารางที่ ๔

ตารางที่ ๔

จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับคืน

ประเภท	จำนวนที่ส่ง	ได้รับคืน	ร้อยละ
๑. ผู้บริหาร			
๑.๑ ผู้จัดการ	๑๑	๖	๕๔.๕๔
๑.๒ ครูใหญ่	๑๑	๑๐	๙๐.๙๐
๑.๓ ผู้ช่วยครูใหญ่	๑๒	๑๐	๘๓.๓๓
๒. ครู	๒๐๕	๑๙๙	๙๗.๐๗
รวม	๒๓๙	๒๒๕	๙๔.๑๔

จากตารางที่ ๔ จะเห็นว่าจำนวนแบบสอบถามที่ได้รับคืนจากครูเป็นจำนวนมากที่สุด คือ ร้อยละ ๕๗.๐๗ รองลงมาได้แก่ ครูใหญ่ ได้รับคืนร้อยละ ๕๐.๕๐ ส่วนแบบสอบถามที่ได้รับคืน เป็นร้อยละน้อยที่สุด คือ ผู้จัดการ ซึ่งได้รับคืนเพียงร้อยละ ๕๕.๕๕ เมื่อคิดรวมหมดทุกประเภท แล้วได้รับคืนเป็นร้อยละ ๕๔.๑๔

การเสนอข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามทั้ง ๒ ชุด คือ ชุดผู้บริหารและชุดครู ผู้วิจัยนำไปคำนวณค่า ร้อยละซึ่งจะได้แสดงให้เห็นในหัวข้อดังต่อไปนี้ คือ

๑. ข้อมูลส่วนตัว ที่แสดงสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งมี ๒ ประเภท ได้แก่ ผู้บริหาร และครู จะเสนอข้อมูลโดยแยกเป็น จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามตาม เพศ อายุ และวุฒิ การศึกษา โดยเสนอเป็นตารางความถี่ จำนวน และหาค่าร้อยละ พร้อมทั้งคำบรรยาย ประกอบตาราง

๒. ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารบุคลากร ๔๔ ข้อ ซึ่งแยกเป็น ๔ ประเภทใหญ่ ๆ คือ การให้ค่าจ้างบุคลากร การบำรุงรักษาบุคลากร การพัฒนาบุคลากร และการให้บุคลากรพ้น จากงาน โดยจะเสนอข้อมูลจากความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง ๒ ประเภท ได้แก่ ผู้บริหารและครู เป็นตอน ๆ ไปตามลำดับงานทั้ง ๔ ประเภท ดังกล่าว เสนอเป็นตารางความถี่ ร้อยละและมีดัชนีเลขคณิต พร้อมทั้งคำอธิบายประกอบตาราง

การคำนวณมัธยิมเลขคณิต (\bar{X}) ใช้สูตร^{๑)}

$$\bar{X} = \frac{\sum fX}{N}$$

fX = ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N = จำนวนความถี่ทั้งหมด

^{๑)} ประคอง กรรณสูต เรืองเค็ม; หน้า ๕๐.

๓. หลักเกณฑ์วิเคราะห์คะแนนเฉลี่ยของงานบริหารบุคลากรแต่ละประเภท คือ
 ขอบถามใดในแบบสอบถามที่ข้อความถูกต้องเหมาะสมและตรงกับหลักวิชาการบริหารบุคลากร
 คำตอบว่า "มากที่สุด" ให้คะแนน ๕ คะแนน "มาก" ๔ คะแนน "น้อย"
 ๓ คะแนน "น้อยที่สุด" ๒ คะแนน และ "ไม่มีเลย" ๑ คะแนน ส่วนข้อถามใดขัด
 กับหลักวิชาหรือเป็นข้อถามทางลบ ให้คะแนนกลับกัน คือ "มากที่สุด" ให้ ๑ คะแนน
 "มาก" ๒ คะแนน "น้อย" ๓ คะแนน "น้อยที่สุด" ๔ คะแนน และ "ไม่มีเลย"
 ๕ คะแนน

ส่วนรายละเอียดในการวิเคราะห์ข้อมูลจะกล่าวถึงในบทที่ ๔

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย